

ECONOMIA CIRCULAR I VERDA

AL MÓN LOCAL

Pla de treball 2016 - 2019

Antecedents

L'economia circular és un model econòmic orientat a l'assoliment de sistemes de producció i consum regeneratius que busquen aconseguir productes i recursos dins d'un cicle continu, conservant el capital natural, optimitzant el recursos renovables i minimitzant els no renovables i els riscos del sistema. L'economia verda va més enllà i incorpora aspectes com la dimensió social i la resiliència dels ecosistemes.

Les ciutats juguen un paper important en l'economia circular i és una oportunitat per a la seva promoció econòmica, per al foment de l'ocupació i per al finançament de nous models de negoci. La simbiosi industrial és, en aquest sentit, una eina d'aplicació pràctica dels conceptes d'economia circular en el teixit productiu.

Els municipis poden actuar amb diferents rols. D'una banda com a impulsors, aplicant l'economia circular no només en compra verda, sinó també en la forma de coordinar i gestionar processos i recursos que tinguin internament. Per altra banda com a facilitadors, promovent la sensibilització i/o oferint eines a les empreses per orientar-se cap a l'economia circular. I també, realitzant accions de sensibilització per als mateixos ciutadans perquè coneguin quin rol es pot tenir com a consumidor/usuari per a promoure el canvi cap a l'economia circular.

La Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat – a través del Grup de treball d'Economia circular i verda - i la Diputació de Barcelona volen posar en els seus objectius estratègics la promoció de l'economia circular i verda i l'acompanyament al món local en el procés de coneixement, formació i identificació d'oportunitats al voltant d'aquestes temàtiques.

En aquest sentit s'ha encarregat a la Fundació Fòrum Ambiental l'elaboració d'una proposta de ***Pla per a l'impuls de l'economia circular i verda al món local 2016 – 2019 de la Xarxa*** amb l'objectiu de treballar per assolir els objectius esmentats, tot buscant implementar un conjunt d'activitats.

La proposta que aquí es presenta té un plantejament pràctic, amb línies de treball orientades a acompanyar el món local en "l'aterratge" del concepte d'economia circular, aportant eines per a la identificació d'oportunitats i per al seguiment i avaluació dels potencials projectes. Es pretén que els polítics i tècnics locals apliquin l'economia circular com a un concepte pràctic i dinamitzador de la **promoció econòmica, la millora ambiental i la competitivitat i resiliència territorial**.

Aquesta proposta pot ser una oportunitat, també, per enfortir les capacitats del món local a l'hora de sol·licitar projectes relacionats amb l'estratègia de recerca i innovació per a l'especialització intel·ligent de Catalunya (RIS3CAT) i concretament el seu programa de Projectes d'Especialització i Competitivitat Territorial (PECT) procedents de l'Estratègia Europa 2020 de la Comissió Europea.

Objectiu de la proposta

L'objectiu principal de la proposta és dotar de coneixement i eines als polítics i tècnics municipals per tal de passar del concepte teòric d'economia circular i verda a projectes pràctics.

El projecte s'emmarca dins de les reunions de treball realitzades per la Xarxa de ciutats i pobles per la sostenibilitat (d'ara endavant en el document anomenats com a Xarxa), específicament el Grup de treball d'Economia circular i verda, tot i que també d'interès per altres espais de la Xarxa com el Grup de treball d'Energia Sostenible Local o la Comissió per la gestió local del cicle de l'aigua

Els objectius específics són:

- Divulgar i formar els òrgans decisors i tècnics municipals en el concepte d'economia circular i verda.
- Exemplificar els potencials beneficis de l'economia circular i verda mitjançant casos pràctics nacionals i internacionals.
- Proporcionar eines de diagnòstic d'oportunitats, pla d'aplicació i avaluació dels projectes d'economia circular i verda.
- Generar coneixement compartit mitjançant la participació activa i presentació de projectes d'economia circular i verda en curs dels membres de la Xarxa.

Accions:

Acció 1.- Disseny i realització del cicle de tallers i seminaris tècnics en economia circular i verda (2016-2017-2018)

L'acció 1 consisteix en dissenyar i organitzar 3 tallers i 2 seminaris teòrico-pràctics i participatius que permetin situar el marc conceptual, el mètodes així com criteris per decidir els projectes d'economia circular i verda més estratègics en l'àmbit local.

Es proposa una extensió de cada taller (3 tallers) de 5 hores que contingui un bloc més teòrico-pràctic i un segon bloc participatiu amb discussió per concretar les accions dels posteriors tallers així com la configuració dels entregables previstos en el projecte, amb les aportacions i discussió per part dels integrants de la Xarxa i 2 seminaris tècnics amb durada d'un dia sencer per visitar i compartir experiències.

Els materials emprats per la realització dels tallers serà entregat al final del cicle de tallers **(Entregable 1)**. Els seminaris tècnics (visites a projectes en curs) també tindran entregables: **2 fitxes tècniques resum** dels projectes a visitar **(FT1, FT2)**

TALLER 1. Com passar del coneixement a l'acció.

Objectiu	Entendre el concepte d'economia circular i verda i les seves potencialitats per estimular una economia eficient en la utilització dels recursos materials i energètics.
Contingut	Es definiran els conceptes d'economia circular i verda, l'aplicabilitat d'aquests conceptes en el món local, els beneficis que es poden assolir, els diferents lideratges envers els projectes d'economia circular, les sinèrgies empresarials, etc.
Públic objectiu	Regidors i tècnics de promoció econòmica, regidors i tècnics de medi ambient.
Durada	3 hores teòrico-pràctiques + 2 hores de l'espai de participació i discussió

Espai de participació i discussió derivat del taller 1:

- 1) Presentació del **bloc I** de la **Guia d'Economia Circular i Verda** (veure acció 2) als membres de la Xarxa o com a mínim la seva comissió permanent, per tal de ser enriquit i validat.
- 2) Presentació del **qüestionari on-line** sobre identificació i descripció de projectes d'economia circular i verda que els ens municipals estiguin desenvolupant en l'actualitat. S'enviaria a tots els integrants de la Xarxa involucrats en aquests cicle de tallers. Aquesta informació serà emprada per seleccionar les visites tècniques a realitzar en els posteriors tallers, així com per recopilar experiències pràctiques que es presentaran en un posterior entregable en 2018.

Tasques prèvies de preparació del taller 1:

- Preparació del material teòrico-pràctic del Taller 1: FFA + equip tècnic.
- Preparació del qüestionari/fitxa per recopilar informació sobre els projectes d'economia circular i verda que puguin estar realitzant els membres de la Xarxa: FFA + equip tècnic.
- Convocatòria dels assistents i gestió de les inscripcions: Diputació de Barcelona (DiBa)
- Espais i Càtering: DiBa

TALLER 2. Mètodes i eines per implementar l'economia circular i verda (fase I)

Objectiu	Entendre les diferents etapes metodològiques que requereixen els projectes d'economia circular. (a) Diagnosi d'oportunitats a diferents escales: teixit empresarial, gestió de la recollida de residus, cicle urbà de l'aigua, energia i productes, (b) Aplicació d'estratègies d'economia circular (c) Models de relació entre els actors involucrats en l'economia circular i (d) Avaluació dels resultats.
Contingut	S'analitzaran diferents casos pràctics d'economia circular (nacionals o internacionals) proposats per la FFA per tal de mostrar les diferents etapes metodològiques de projectes aplicats d'economia circular. Aquest segon taller focalitzarà en els aspectes (a) Diagnosi d'oportunitats i (b) Aplicació d'estratègies.
Públic objectiu	Regidors i tècnics de promoció econòmica, regidors i tècnics de medi ambient.
Durada	3 hores teòrico-pràctiques + 2 hores de l'espai de participació i discussió

Espai de participació i discussió derivat del taller 2:

- 1) Presentació del bloc II de l'índex de la Guia d'Economia Circular i Verda (veure secció entregables) als membres de la Xarxa o com a mínim de la seva comissió permanent, per tal de ser enriquit i validat.
- 2) Presentació de la síntesi de projectes d'economia circular en curs i proposats pels membres de la Xarxa amb l'objectiu principal de seleccionar els 2 seminaris tècnics de visita sobre el terreny dels diferents projectes seleccionats.

La selecció es realitzarà conjuntament entre els membres de la Xarxa o com a mínim de la seva comissió permanent i la FFA i el seu equip tècnic. Es consideraran aspectes com la idoneïtat de denominar els projectes com economia circular i verda, diferents sectors, ens participants (públics i privats), creació de nous negocis o no, per tal de definir unes categories de projectes que cobreixin els diferents ventalls i possibilitats del concepte d'economia circular i verda.

Tasques prèvies de preparació del taller 2:

- Preparació del material teòrico-pràctic del Taller 2: FFA + equip tècnic
- Preparació de la síntesi de projectes per a la seva selecció: FFA + equip tècnic.
- Convocatòria dels assistents i gestió de les inscripcions: DiBa
- Espais i Càtering: DiBa

TALLER 3. Mètodes i eines per implementar l'economia circular i verda (fase II)

Objectiu	Entendre les diferents etapes metodològiques que requereixen els projectes d'economia circular. (a) Diagnosi d'oportunitats a diferents escales: teixit empresarial, gestió de la recollida de residus, cicle urbà de l'aigua, energia i productes, (b) Aplicació d'estratègies d'economia circular (c) Models de relació entre els actors involucrats en l'economia circular i (d) Avaluació dels resultats.
Contingut	S'analitzaran diferents casos pràctics d'economia circular per tal de mostrar les diferents etapes metodològiques de projectes aplicats d'economia circular. Aquest tercer taller focalitzarà en els aspectes (c) Models de relació entre els actors involucrats en l'economia circular i (d) Avaluació dels resultats.
Públic objectiu	Regidors i tècnics de promoció econòmica, regidors i tècnics de medi ambient.
Durada	3 hores teòrico-pràctiques + 2 hores de l'espai de participació i discussió

Espai de participació i discussió derivat del taller 3:

- 1) Presentació i discussió amb els membres de la Xarxa o com a mínim a la seva comissió permanent sobre els potencials materials de síntesi i suport pel desenvolupament de projectes d'economia circular i verda que sintetitzin les etapes comentades en els tallers 1, 2 i 3. La FFA proposarà materials de suport (toolkits) amb una forta component visual i auto-explicativa a ser seleccionats pels membres de la Xarxa, posteriorment seran desenvolupats per l'equip tècnic del projecte, per exemple :
 - Diagrames metodològics
 - Fitxes resum dels tallers amb codis de color segons la temàtica tractada en els tallers
 - Altres
- 2) Selecció dels projectes en curs a visitar en els posteriors seminaris 1 i 2.

Tasques prèvies de preparació del taller 3:

- Preparació del material teòrico-pràctic del Taller 3: FFA + equip tècnic.
- Preparació d'exemples de potencials materials de suport ("Tool-kits") que posteriorment han de ser confeccionats com entregables de projectes, per la seva discussió i aprovació amb els membres de la Xarxa o com a mínim la seva comissió permanent FFA + equip tècnic.
- Convocatòria dels assistents i gestió de les inscripcions: DiBa
- Espais i Càtering: DiBa

SEMINARI 1. Primer seminari tècnic sobre projectes experimentals d'economia circular i verda

Objectiu	Compartir sobre el terreny una experiència concreta i real d'economia circular i verda aplicada al món local, on la promoció i execució del projecte d'economia circular i verda tingui una forta component pública .
Contingut	Es realitzarà una visita tècnica al projecte d'economia circular i verda que es seleccioni en l'espai de participació i discussió realitzat en el taller 2. La visita serà organitzada entre la FFA i el seu equip tècnic i el municipi seleccionat amb el suport de la DiBa.
Públic objectiu	Regidors i tècnics de promoció econòmica, regidors i tècnics de medi ambient.
Durada	Tot el dia

Espai de participació i discussió derivat del seminari 1

- 1) Es generarà una dinàmica i espai de debat per tal de promoure la discussió i contrast d'opinions i dubtes entre els ponents i assistents. Debatre punts forts i febles, barreres i oportunitats del projecte d'economia circular visitat així com els beneficis obtinguts o esperables

Tasques prèvies de preparació del seminari 1:

- Preparació de la primera fitxa tècnica (FT) sobre el projecte en curs a visitar (FFA + equip tècnic de suport al projecte).
- Contacte amb el municipi regidor / tècnic que explicarà el projecte a visitar (DiBa)
- Convocatòria dels assistents i gestió de les inscripcions: DiBa
- Espais i Càtering: DiBa

SEMINARI 2. Segon seminari tècnic sobre projectes experimentals d'economia circular i verda

Objectiu	Compartir sobre el terreny una experiència concreta i real d'economia circular i verda aplicada al món local, on la promoció i execució del projecte d'economia circular i verda tingui una forta component pública i privada .
Contingut	Es realitzarà una visita tècnica al projecte d'economia circular i verda que es seleccioni en l'espai de participació i discussió realitzat en el taller 2. La visita serà organitzada entre la FFA i el seu equip tècnic i el municipi seleccionat amb el suport de la DiBa.
Públic objectiu	Regidors i tècnics de promoció econòmica, regidors i tècnics de medi ambient.
Durada	Tot el dia

Espai de participació i discussió derivat del seminari 2:

- 1) Es generarà una dinàmica i espai de debat per tal de promoure la discussió i contrast d'opinions i dubtes entre els ponents i assistents. Debatre punts forts i febles, barreres i oportunitats del projecte d'economia circular visitat així com els beneficis obtinguts o esperables

Tasques prèvies de preparació del seminari 2:

- Preparació de la segona fitxa tècnica (FT) sobre el projecte en curs a visitar (FFA + equip tècnic de suport al projecte).
- Contacte amb el municipi regidor / tècnic que explicarà el projecte a visitar (DiBa)
- Convocatòria dels assistents i gestió de les inscripcions: DiBa
- Espais i Càtering: DiBa

Acció 2.- Disseny i edició de la guia d'economia circular i verda.

▪ **Entregable 2: Guia (concepte “pas a pas”) (2017).**

“L'Economia Circular i Verda al món local. Com passar del coneixement a l'acció”

La guia s'estructurarà en dos grans blocs: el primer definirà els conceptes d'economia circular i verda i la seva potencialitat per aplicar-se al món local, els beneficis de les sinèrgies empresarials, així com les diferents possibilitats de lideratge dels projectes (públic, públic-privat i/o privat). El segon serà un guió “pas a pas” de com portar a terme projectes d'economia circular en l'àmbit local.

Sumari del contingut de la guia:

Bloc I. L'economia circular i verda:

- Què és l'economia circular i verda
- Perquè al món local
- Quins beneficis aporta
- Interaccions entre l'economia circular i l'economia social i solidària
- Lideratge local i transversal
- Col·laboració públic-privada
- Algunes línies de treball en l'àmbit local
- Les sinèrgies empresarials i el paper de les indústries

Bloc II. Com i per on començar (“pas a pas”):

- Identificar sectors econòmics objectius i prioritats
- Metodologies (ex. ReSolve) i matriu de sinèrgies.
- Com fer una diagnosi
- Inventari i mapa de potencialitats per a l'impuls de l'economia circular i verda al món local
- Identificar agents clau públics i privats
- Barreres més comuns i com afrontar-les
- Pla de negoci: consideracions principals

Acció 3.- Disseny i edició del catàleg d'experiències d'economia circular i verda en el món local.

▪ **Entregable 3: Catàleg d'experiències d'economia circular en el món local.**

El catàleg contindrà experiències nacionals i internacionals. S'aplicarà el mateix format de fitxa desenvolupada prèviament pels seminaris tècnics i visites als projectes en curs en el context de la Xarxa. També serà discutit amb els membres de la Xarxa o com a mínim de la seva comissió permanent, s'organitzaran els exemples de projectes per:

- *Per sectors d'activitat econòmica.* Es proporcionaran casos pràctics per sectors d'activitat econòmica predominants a la província de Barcelona i Catalunya. S'exemplificaran les estratègies d'economia circular aplicades en els sectors productius més establerts amb l'objectiu que tinguin el màxim potencial d'aplicació en la majoria de municipis.
- *Per tipologia d'economia local.* Es proporcionaran exemples derivats de la col·laboració intersectorial i/o interterritorial presents en les economies locals.

Si en els espais de discussió s'identifica una organització, més apropiada i pràctica, per la configuració del catàleg serà valorada i analitzada per la FFA i el seu equip tècnic.

Acció 4.- Comunicació 2017-2018-2019

Amb aquesta acció es vol difondre a tots els municipis de la DiBa i de la Xarxa de ciutats i pobles cap a la sostenibilitat el concepte de l'economia circular i verda i els principals resultats i beneficis de la present proposta.

Les accions i material de suport a la comunicació serien:

- Roda de premsa
- **Edició i difusió de material gràfic visual i sintètic (“toolkits”) (entregable 4)** que expliqui què és l'economia circular, la seva aplicació en l'àmbit local i quines oportunitats ofereix, amb alguns exemples de possibles àrees de treball.

Derivat de l'espai participatiu i de discussió del taller 3 es realitzaran diferents tipologies de materials de suport (“toolkit”) per sintetitzar i facilitar els continguts teòrico-pràctics dels tallers realitzats. Algunes idees d'aquests materials són: diagrames, fitxes resum amb el contingut metodològic, etc.

- Presentacions territorials.

Acció 5.- Finestreta Economia Circular 2018

- Suport personalitzat a tècnics municipals per a la identificació d'oportunitats i barreres en la definició de projectes
- Creació d'una Borsa d'experts amb diferents temàtiques i coneixements que la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat pugui posar a disposició del món local
- Assistència tècnica al món local per analitzar els potencials d'aplicació de l'economia circular en el seu àmbit i per a la realització del pla estratègic local

Accions de continuïtat de l'actual proposta a considerar per part de la DiBa en el futur:

Acció 6.- Posada en marxa de projectes

- Accions post-cicle de tallers. Posada en marxa de 3 projectes d'economia circular i verda (poden ser també proves pilot) demostratius i diferenciats amb un cert caràcter estratègic en àmbits i territoris diferents, que aportin valor i serveixin com efecte mirall i multiplicador.

Acció 7.- Línies d'ajuts

- Accions post-cicle de tallers. Línies d'ajut per posar en marxa proves pilot i/o plans concrets municipals (caldria anàlisi previ del potencial i del pla estratègic i de negoci).

Equip de suport

Entitats a les que la FFA ha convidat a formar part del grup de treball (experts) per preparar aquesta proposta per a la Diputació de Barcelona i, en el seu cas i a confirmar, desenvolupar posteriorment el seu contingut:

- [Clúster Development](#)
- [Foment del Treball](#)
- [Inèdit](#)
- [Simbiosy](#)
- [Solidança](#)

Comissió permanent

En el marc del Grup de treball d'Economia circular i verda de la Xarxa, es crearà una Comissió permanent per tal de tenir sintonia amb les propostes i plans del Govern de la Generalitat i la DiBa, amb la participació de:

- Secretaria tècnica de la Xarxa de Ciutats i pobles cap a la Sostenibilitat
- Gerència de Serveis de Medi Ambient – Àrea de Territori i Sostenibilitat – Diputació de Barcelona
- Servei de Teixit Productiu - Àrea de Desenvolupament Econòmic Local - Diputació de Barcelona
- Direcció General de Polítiques Ambientals. Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya
- Agència de Residus de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya
- Ens locals membres de la Xarxa convidats i amb interès en la temàtica: es proposa convidar als ajuntaments de Manresa, Granollers, Sabadell, Viladecans i el Consell comarcal del Bages.
- Suport tècnic: Fundació Fòrum Ambiental

Cronograma:

Accions i/o documents associats	2016				2017				2018				2019			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Acció 1. Disseny i realització del cycle de tallers i seminaris d'economia circular i verda																
Taller 1: Com passar del coneixement a l'acció.																
Taller 2: Mètodes i eines per implementar l'economia circular i verda (fase I)																
Taller 3: Mètodes i eines per implementar l'economia circular i verda (fase II)																
Taller 4: Seminari tècnic d'un projecte públic experimental d'economia circular i verda																
Taller 5: Seminari tècnic d'un projecte públic-privat experimental d'economia circular i verda																
Acció 2.- Disseny i edició de la guia d'economia circular i verda																
Guia: <i>L'Economia Circular i Verda al món local. Com passar del coneixement a l'acció</i>																
Acció 3.- Disseny i edició del catàleg d'experiències d'economia circular i verda en el món local.																
<i>Catàleg d'experiències d'economia circular i verda</i>																
Acció 4.- Comunicació																
<i>Material de suport (tool-kit) al desenvolupament de projectes d'economia circular i verda</i>																
Acció 5.- Finestreta Economia Circular																
<i>Suport expert a la planificació de propostes de projectes d'economia circular i borsa d'experts</i>																

E: Entregable

FT: Fitxa tècnica descriptiva del projecte visitat